

Sandvesanden

Ingen tang og tare

Strendene på Karmøy er en nasjonal sjeldenhet, der de ligger som en del av et unikt sanddynelandskap som vi ikke finner maken til så mange andre steder i Norden.

Et typisk trekk ved sandstrender er at tangen er fraværende. Kun stortaren finner feste noen meter under havflaten - men kommer bare til syne når sjøen har revet den løs og slengt den opp på stranden. Tangen vokser unntaksvis der bergrabber avløser sandområdene, og er derfor ikke til sjenanse for den som bader.

Sandve betyr sanden ved enga, men før folk og fe kom til Karmøys kyst, var det skogkledt her. I området nærmest sanden var trolig hassel, eik og andre løvtrær de viktigste slagene, altså et landskap som var veldig forskjellige fra slik vi møter det i dag; som jordbruksland og beiteområde.

Bevarende bekk

I baklandet er bekken lagt i rør, men får renne fritt i nordenden av stranden. Få er klar over for en viktig oppgave denne bekken har! Den sørger nemlig for at Karmøys største, aktive sanddyne ikke tørker ut.

Hadde det skjedd, ville en omfattende sandflukt bli utløst. I beste fall ville sanden lagt seg metertykk over beitelandet. I verste fall ville sanden krøpet oppover husvegger og sperret riksveg 47, noen hundre meter øst for Sandvesanden.

Langs bekken vokser det mange interessante arter, bla.a. østersjørør, som ikke er funnet noen andre steder i kommunen.

I motsetning til de fleste andre planter, har erteplanten strandskolm evne til å ta opp fritt nitrogen fra luften. Dette gjør den mineralrike, men ellers næringsfattige sanden til et godt sted å vokse for marehalm og strandrug. På grunn av disse vekstene blir sanden stabilisert - og sandflukten reduseres.

Tar du turen til Sandvesanden i mai, vil du i tørrbakkene ned mot strandområdet kunne se blomstrende vårrubblom, trefingersildre, sandarve, vårarve og bakkeveronika, gjerne sammen med våskrinneblom og åkerminneblom. Dette er noen av de sjeldneste plantene i distriktet.

Om sommeren dukker andre botaniske perler opp, som lodnestorkenebb, krabbekløver, harekløver, ormetunge, sandsev og tusengyllen. De vakre plantene har også vakre navn; en liten oppdagelsesreise i seg selv.

Strandperlene

De fleste sandstrendene på Karmøy er i privat eie, med unntak av Åkrasanden og Sandvesanden, som blir forvaltet av Nord-Rogaland og Sunnhordland

friluftsråd. Sjursanden-Lasanden er i kommuneplanen beskrevet som naturvernområde, men har ikke formell status som vernet område. Stavasanden og Mjølhussanden er regulert som friområde, mens Hemnes- og Hålandsanden er såkalt LNF-område (Landskaps-, natur- og friområde).

av Heidi E. Lindaas

Kilder:

Lundberg, Anders 1997. Sandstrendene på Vest-Karmøy. Ei gåve frå breen, havet og vinden. Nord-Rogaland og Sunnhordland Friluftsråd.

Anders Lundberg 1998. Sandvesanden - sanden ved enga. S. 434-437 i Karmøys flora. Biologisk mangfald i eit kystlandskap. Fagbokforlaget, Bergen.